

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4513/2567

พนักงานอัยการสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้ร้อง นางสาว น. ผู้คัดค้าน นาย อ. กับพวก ผู้ถูกกล่าวหา

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 50,

พ.ร.บ.ดังกล่าวบัญญัติให้ยกเลิกความในวรรคสองของ มาตรา 50

ย่อ / หลักกฎหมาย

หลังจากศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษา มี พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2565 ออกใช้บังคับ โดยมาตรา 5 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา 50 แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทนว่า "ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งส่วนได้เสียโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ" แม้ผู้คัดค้านมิใช่ผู้เสียหายโดยตรงในความผิดมูลฐานในคดีที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และมีใช้ผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่เมื่อผู้คัดค้านไปยื่นเรื่องต่อเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปคืนหรือชดใช้ราคาคืนแก่ผู้คัดค้าน แต่พนักงานอัยการไม่ดำเนินการให้ ผู้คัดค้านจึงยังคงได้รับความเสียหายจากการที่ผู้ถูกกล่าวหาที่ 9 ไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษาในมูลหนี้ ผิดสัญญาจะซื้อจะขายอสังหาริมทรัพย์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน กรณีถือได้ว่าผู้คัดค้านเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน ผู้คัดค้านจึงมีอำนาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนตามมาตรา 50 วรรคสอง ที่แก้ไขใหม่ แม้บทบัญญัติมาตรา 50 วรรคสอง ที่แก้ไขใหม่ ประกาศใช้บังคับหลังจากที่ผู้คัดค้านยื่นคำร้อง แต่บทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่บุคคลจึงมีผลบังคับใช้ย้อนหลังไปถึงขณะที่ผู้คัดค้านยื่นคำร้อง จึงมีเหตุที่ศาลชั้นต้นต้องรับคำร้องของผู้คัดค้านเพื่อดำเนินการต่อไป ฎีกาของผู้คัดค้านฟังขึ้น พิพากษากลับให้ศาลชั้นต้นรับคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของผู้คัดค้านไว้ได้ส่วน แล้วดำเนินการพิจารณาและสั่งใหม่ตามรูปคดีต่อไป

คำพิพากษา

คดีสืบเนื่องจากผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดรายกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวกับการทุจริตโครงการรับจำนำข้าวและการระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ และนาย อ. กับพวก รวมถึงทรัพย์สินของบริษัท ก. ผู้ถูกกล่าวหาที่ 9 พร้อมดอกผลตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49, 51 ผู้คัดค้านยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้คัดค้าน โดยให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวมาชดใช้คืนแก่ผู้คัดค้านเป็นเงิน 426,200 บาท แทนการสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วมีคำสั่งยกคำร้อง ผู้คัดค้านอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองศาลให้เป็นพับ ผู้คัดค้านฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกา วินิจฉัยว่า มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของผู้คัดค้านว่า ผู้คัดค้านมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมี คำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้คัดค้าน โดยให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของผู้ถูกกล่าวหา ที่ 9 ไปคืนหรือชดใช้คืนให้ผู้คัดค้านแทนการสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่ ผู้คัดค้านฎีกาว่า ผู้คัดค้านเป็น ผู้เสียหายจากการต้องสูญเสียเงินที่จ่ายให้ผู้ถูกกล่าวหาที่ 9 เป็นเงินจอบ เงินดาวน์ และเงิน ทำสัญญาจะซื้อจะขายห้องชุด หากศาลพิพากษาให้รับทรัพย์สินทั้งหมดของผู้ถูกกล่าวหาที่ 9 ตกเป็นของแผ่นดิน ผู้คัดค้านย่อมไม่มีทางที่จะดำเนินการบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สินของ ผู้ถูกกล่าวหาที่ 9 เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ให้ผู้คัดค้านได้ แม้ผู้คัดค้านจะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ผู้คัดค้านจึงเป็นผู้เสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดของผู้ถูกกล่าวหาที่ 9 กับพวก ทั้ง ผู้คัดค้านเป็นบุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนในทรัพย์สินที่พนักงาน อัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน ไม่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิด ผู้คัดค้านเป็น เพียงผู้บริโภคที่เข้าซื้อห้องชุดในโครงการอาคารชุด ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมกับ ผู้ถูกกล่าวหาที่ 9 หรือรู้หรืออาจรู้ได้ว่าที่ดินและเงินที่ใช้ในการลงทุนก่อสร้างโครงการอาคารชุด เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือเกี่ยวกับการฟอกเงินตามคำร้องของ พนักงานอัยการ ผู้คัดค้านจึงมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาล มีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ กระทำความผิดของผู้ถูกกล่าวหาที่ 9 ไปคืนหรือชดใช้คืนให้ผู้คัดค้าน แทนการสั่งให้ทรัพย์สิน ดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินนั้น เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคหนึ่ง และวรรคหก ที่ใช้บังคับขณะผู้คัดค้านยื่นคำร้องกำหนด หลักเกณฑ์ในการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปคืน หรือชดใช้คืนให้แก่ผู้เสียหายแทนการสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินว่า ในกรณีที่ ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และเลขาธิการ ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของ แผ่นดิน หากปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการขอให้พนักงาน อัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปคืนหรือชดใช้ คืนให้แก่ผู้เสียหายแทนการสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินด้วยในคราวเดียวกัน จาก บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเห็นได้ว่า คงมีเพียงพนักงานอัยการที่เป็นผู้มีอำนาจยื่นคำร้องขอ ต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปคืนหรือชดใช้คืนให้แก่ ผู้เสียหายแทนการสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคหก โดยการยื่นเรื่องของเลขาธิการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเท่านั้น ผู้เสียหายไม่มีอำนาจยื่นคำร้องขอต่อ ศาลในกรณีนี้ได้ แม้ต่อมาบทบัญญัติมาตรา 49 วรรคหก ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2565 มาตรา 3 แต่พระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงินที่แก้ไขใหม่นี้ มาตรา 4 บัญญัติให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 49/1 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยวรรคหนึ่งบัญญัติว่า "ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการรวบรวมข้อเท็จจริง เกี่ยวกับผู้เสียหายและความเสียหายสั่งให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งตาม มาตรา 51 เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปคืนหรือชดใช้คืนให้

แก่ผู้เสียหายไม่เกินจำนวนความเสียหายที่ยังไม่ได้รับคืนหรือชดใช้คืน และเมื่อศาลมีคำสั่งให้คืนหรือชดใช้ทรัพย์สินให้แก่ผู้เสียหายแล้ว ให้สำนักงานดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลโดยเร็ว โดยให้นำความในมาตรา 49 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมข้อเท็จจริง ให้สำนักงานประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อแจ้งให้ผู้เสียหายยื่นคำร้องพร้อมหลักฐานแสดงรายละเอียดแห่งความเสียหายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา" ซึ่งบทบัญญัติที่แก้ไขใหม่นี้ยังคงให้อำนาจแต่เฉพาะพนักงานอัยการเท่านั้นในการยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปคืนหรือชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายไม่เกินจำนวนความเสียหายที่ยังไม่ได้รับคืนหรือชดใช้คืน ทั้งหลักเกณฑ์ที่จะถือว่าผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามมาตรา 49/1 วรรคหนึ่ง ที่พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปคืนหรือชดใช้คืนแก่ผู้เสียหายแทนการสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินก่อนศาลมีคำสั่งในคดีที่ขอให้รับทรัพย์ตามมาตรา 49/1 ได้นั้น มาตรา 49/1 วรรคสาม บัญญัติว่า "ผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามมาตรา 49/1 ต้องเป็นบุคคลผู้ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดมูลฐาน และไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดนั้น" ผู้เสียหายที่จะได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าว จึงต้องเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งความผิดมูลฐานคดีนี้เป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ และความผิดเกี่ยวกับการยกยอกตามประมวลกฎหมายอาญามีลักษณะเป็นปกติธุระ ตามมาตรา 3 (5) และ (18) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อันเป็นการกระทำความผิดต่อรัฐ รัฐจึงเป็นผู้เสียหายโดยตรง หากผู้คัดค้านไม่ ส่วนที่ผู้คัดค้านฎีกาว่า ผู้คัดค้านเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน จึงมีอำนาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนนั้น แม้ได้ความจากคำร้องว่า ผู้คัดค้านทำสัญญาจะซื้อจะขายห้องชุดจากผู้ถูกกล่าวหาที่ 9 ผู้คัดค้านชำระเงินให้ผู้ถูกกล่าวหาที่ 9 ไปแล้วหลายครั้งโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน ต่อมาผู้ถูกกล่าวหาที่ 9 ระงับการก่อสร้างและปล่อยโครงการทิ้งร้าง ผู้คัดค้านจึงฟ้องผู้ถูกกล่าวหาที่ 9 ให้ชำระหนี้จากการผิดสัญญาจะซื้อจะขาย และศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถูกกล่าวหาที่ 9 ชำระเงินคืนให้ผู้คัดค้าน แต่ผู้คัดค้านก็เป็นเพียงเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในมูลหนี้ผิดสัญญาจะซื้อจะขาย อสังหาริมทรัพย์มิใช่ผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สิน แม้ผู้คัดค้านได้รับความเสียหายจากการที่ผู้ถูกกล่าวหาที่ 9 ไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษา แต่เมื่อผู้คัดค้านมิใช่ผู้เสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดมูลฐานในคดีที่ขอให้รับทรัพย์และมีผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน ผู้คัดค้านจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องตามมาตรา 49/1, 50 และมาตรา 52 แต่ภายหลังจากศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษา มีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2565 ออกใช้บังคับ โดยมาตรา 5 ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวบัญญัติให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทนว่า "ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้เห็นว่าตนเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งส่วนได้เสียโดยสุจริตและ ตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ" แม้ผู้คัดค้านมิใช่ผู้เสียหายโดยตรงในความผิดมูลฐานในคดีที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน และมีใช้

ผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่เมื่อผู้คัดค้านไปยื่นเรื่องต่อเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปคืนหรือชดเชยราคาคืนแก่ผู้คัดค้าน แต่พนักงานอัยการไม่ดำเนินการให้ ผู้คัดค้านจึงยังคงได้รับความเสียหายจากการที่ถูกกล่าวหาที่ 9 ไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษาในมูลหนี้ผิดสัญญาจะซื้อจะขายอสังหาริมทรัพย์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน กรณีถือได้ว่าผู้คัดค้านเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน ผู้คัดค้านจึงมีอำนาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนตามมาตรา 50 วรรคสอง ที่แก้ไขใหม่ แม้บทบัญญัติมาตรา 50 วรรคสอง ที่แก้ไขใหม่ ประกาศใช้บังคับหลังจากที่ผู้คัดค้านยื่นคำร้อง แต่บทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่บุคคลจึงมีผลบังคับใช้ย้อนหลังไปถึงขณะที่ผู้คัดค้านยื่นคำร้อง จึงมีเหตุที่ศาลชั้นต้นต้องรับคำร้องของผู้คัดค้านเพื่อดำเนินการต่อไป ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษามานั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลฎีกา ฎีกาของผู้คัดค้านฟังขึ้น พิพากษากลับ ให้ศาลชั้นต้นรับคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของผู้คัดค้านไว้ได้ส่วน แล้วดำเนินการพิจารณาและสั่งใหม่ตามรูปคดีต่อไป ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้ศาลชั้นต้นรวมสั่งเมื่อมีคำสั่ง.

องค์คณะ

สมเจริญ พุทธิประเสริฐ · ประสิทธิ์ ตันติเสรี · โสภณ พรหมสุวรรณ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/4513/2567>